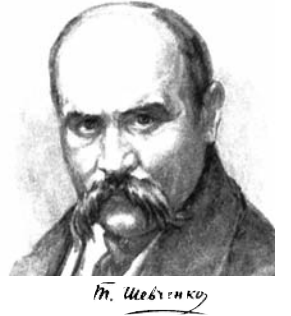


ВІЛЬНЕ СЛОВО



XXIII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 7-8/квітень 2012 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.



Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії



«Весна» – ліногравюра
художника Василя Лопати, Київ

У номері:

- *Будь нашим студентом!* ▶ стор. 2
- *Коли не дуж, тоді не гуж!* ▶ стор. 3
- *«Нижньодунайський рушник»* ▶ стор. 4
- *«Рече та стогне Дніпр широкий»* ▶ стор. 5
- *День рідної мови* ▶ стор. 6
- *Успіхи румунських українців* ▶ стор. 7
- *По-румунськи, по-українськи* ▶ стор. 8
- *Параметрами олімпіад* ▶ стор. 9
- *До 100-ліття Я. Стецька* ▶ стор. 10
- *Радіймо всі веселій весні!* ▶ стор. 11
- *Відзук на статтю «Ціль життя»* ▶ стор. 12
- *Відійшов у вічність А. Руснак* ▶ стор. 13
- *Вчімся розділових знаків* ▶ стор. 14
- *Золотоверхому Києву – 1530* ▶ стор. 15
- *Чорнороб газетярства* ▶ стор. 16

До уваги випускників ліцеїв

Будь нашим студентом!

Цього року Бухарестський Факультет іноземних мов і літератур у складі Департаменту російської та слов'янської філології пропонує абітурієнтам різноманітну гаму вибору різних спеціальностей. У такому значенні випускники ліцеїв, які бажають вивчати українську мову, мають нагоду обрати її як першу спеціальність, а другу спеціальність з-поміж інших мов (румунської, англійської, французької, німецької, шведської, російської, італійської, іспанської, латинської і корейської).

Слов'янським мовам – українській, сербській, болгарській – надано по 15 бюджетних місць (поки що, орієнтовно; фінальне число буде встановлене пізніше Міністерством освіти, досліджень, молоді та спорту). Набір кандидатів проходитиме на основі конкурсу папок.

Запис кандидатів відбудеться у період 9 -15 липня 2012 р.

Після закінчення Бухарестського

лідниками, викладачами, журналістами, редакторами у мас-медіа, модераторами в радіо-телебаченні, перекладачами і референтами-спеціалістами в інших галузях діяльності.

По додаткову інформацію звертайтеся до секретаріату факультету: тел. 021.314.89.65, сайт - www.limbi-straine.ro.



Бухарестський університет

університету випускники мають можливість працювати науковими дос-

Нагадуємо, що для національних меншин (у нашому випадку – української) існують по 5 бюджетних місць для кандидатів з-між них. Вони пріоритетно вступатимуть на основі їх загальної оцінки. У випадку, коли число кандидатів українського походження перебільшує 5 місць, тоді вони кандидуватимуть на решту місць разом із румунськими кандидатами.

Роман ПЕТРАШУК

Свято Шевченка в повіті Тіміш

«Кобзар, немов Апостол, по всій планеті ходить...»

(Степан Ткачук)

25 березня в місті Лугожі, що в повіті Тіміш, українська громада в недільний яскравий і теплий день пом'янула «в сім'ї вольній, новій незлим тихим словом» генія українського народу Т. Г. Шевченка.

Це дало нам нагоду (і на цей раз) зустрітись із художньо-артистичними колективами, із учнями, з тими, які шанують його слово, його правду та віру і любов до українського народу. Велика подяка за це тим батькам учнів та учителям та активістам СУР, котрі підтримують викладання нашої рідної мови.

Голова сурівської філії повіту Тіміш п. Юрій Глеба підкреслив значення події і представив гостей. Було приємно побачити присутність на святі офіційних осіб – мера міста Лугож проф. Ф. Болдю, колишнього мера й нинішнього депутата інж. С. Стаджу, місцевого голову організації Демократичного союзу угорців Румунії Іосіфа Пожара і банатського протоієрея Українського православного Вікаріату отця Іллю Албічука.

Про життя і творчість великого поета коротко виступив проф. Іван Кімпан, шкільний інспектор, і отець І. Албічук, котрий, між іншим, сказав: „Кобзар“ Т.

Шевченка залишився головною книгою в нашому житті разом із Біблією».

Програму представляли учні XII-го класу Анна Дума – румунською мовою та Іван Смичкаш – українською мовою.

Спочатку виступали найменші артисти-аматори – діточки з українського садочку з

В продовженні виступив хор «Шовкова трава» з Лугожу (керівник С. Албічук), який проспівав пісні на слова Т. Шевченка та інші. Дуже гарно виступив учнівський колектив „Калина“ із села Шука, організований учителькою Марією Головчук, – з піснями, сценеткою, віршами.

Появилися на сцені й учні з школи Бирна, які продекламували низку віршів. Далі – дівоча група «Кидровина» з Петроаси Великої, теж з піснями і віршами.

Концерт завершився з появою на сцені лугозьких учнів, виступ яких публіка нагородила гарячими оплесками і вигуками «Браво!».

Треба ще згадати виступ Івана Ковача з боку СУР – як голови Лугозької організації СУР, – який вручив маленьким артистам скромненькі подарунки, і їм діти, звичайно, раділи. Так хочеться згадати слова українського поета Степана Ткачука з цієї нагоди:

*«Кобзар, немов Апостол,
По всій планеті ходить
Та люд наш з гуці блуду
На світло дня виводить».*

Голова Тіміської філії СУР п. Ю. Глеба подякував усім присутнім, всім учасникам свята за їх активну працю та побажав їм ніколи не забувати такі повчальні слова Т. Шевченка...

Анна БЕРЕГІЙ



В центрі міста Лугож

вихователькою Саваною Албічук. Вони розвеселили публіку пісеньками, віршиками українською і румунською мовами. Одягнені в українських костюмчиках, вони виконали і дві сценети: „Грицю, Грицю“ і „De ce ursul n-are coadă“.

Апостроф

КОЛИ НЕ ДУЖ, ТОДІ НЕ ГУЖ!

Дуже важко бути найкращим. Може, й не треба бути найкращим. Уявіть собі світ, хочби і наш маленький світочок, з найкращими. Іноді й попоміляємося, іноді й попосваримося. Як у сім'ї, у тій родині, що її будемо. Важко, не легко бути найкращим. Лише очевидність є міркою нашої роботи.

Та доходить до брудних сварок, до навіть не княжих усобиць, це таке несусвітнє, таке несусвітнє! Бо дивляться люди на нас і кажуть: «Такі українці?.. Такі».

Днями-тижнями «проламувалися» ворота до Центрального приміщення СУР. Це бачила поліція, а зокрема, сусіди, – вони ж бо найбільші й найближчі осудники-засудники... найближчої хати. І це лише тому, що і я... хочу (коли піти на руку будь-

кому). Але ж хто й що зробив-здійснив у себе «вдома»? Тож: коли не дуж, тоді не гуж! Бо гудити, очорнювати так легко, так легко, напевно, найлегше, коли заздрість вбиває думку і розум!

У нас вже так багато українських організацій, що це нас розсіює-розколює, бо люди вже й не знають, з ким бути. Та бути з тим, хто робить-працює, хто щось вже здійснив, хто вийшов на поверхню. Інакше ж нас буде (офіційно, за переписом) дедалі менше, дедалі, дедалі менше, а це відіб'ється знову чистою-чистісінькою (природною, Боронь Боже!) асиміляцією. Повною! Саме тому в інших меншин по одна організація, не по десять!

Хто міг би сказати, що наша держава нам не допомагає? Ніхто! Бо існує очевидність: приміщення і тут, і там,

вивчання рідної мови (за законом і бажанням, по-європейському), і тут, і там, – і в цьому роль СУР також очевидна. Де ви бачили рутенські, гуцульські і тес то, як його, школи? Ніде. Їх немає і не буде. Українські, дасть Бог, будуть, бо за ними також українська сусідня європейська держава Праматір-Україна.

Гудити, наклепувати не треба, очорнювати не треба. Треба займатися і приєднуватися (зосібно!) до визнаної Урядом Румунії української організації СУР та підтримувати її. Інакше ж як?

(Про те, як нас оцінює світ (щоб не повторюватись), прочитайте на 7 стор. матеріал з угорського україномовного часопису «Громада»). Може, вони, угорські українці переконливіші...

«ВС»

ПРАЗНИК ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ЮРІЯ (ГЕОРГІЯ)

Недавно минув празник Воскресіння Ісуса Христа, найбільшого свята всіх християн православного віроісповідання.

Перше свято, котре зустрічаємо після Великодня, носить назву Святого Великомученика Юрія Побідоносця, котре припадає кожного року на шосте травня.

Це Неділя Розслабленого і Святого Великомученика Юрія.

Життя Святого Великомученика Юрія не охоплюють сторінки Нового Завіту, тому що, взагалі, Біблію закінчили писати приблизно першого століття християнської ери, а Святий Юрій народився більш пізніше, – III століття – в містечку Кападонії.

Історики і святі отці зберегли біографічні дані в книзі «Житіє Святих», і тут появляється записано і про життя Великомученика Юрія.

З цієї книги ми дізнаємося, що його батько мав високу посаду в римському війську, де під час війни скоро помирає, а його мати з Кападонії переселилася жити в Палестину, у місто Ліди, до свого маєтку.

Тут має можливість ще з дитинства навчитися страху Божого, тому що його мати присвятила життя вихованню сина свого. Будучи дорослим, він старається ступати за слідами батька свого.

Так і пояснюється, що Святий Юрій вступив на військову службу і, завдяки здібностям і мужності, він настав керівником війська як полководець за часів імператора Діокліціана, який мав дуже велике довір'я у святого. Це сталося, коли імператор почав переслідування та гоніння християн. Святий Юрій відмовився від цієї праці і став на захист віри свого батька, на захист християнства.

Імператор не зважав на це, а покликав святого, щоб пішов служити ідолам та кланятися їм. Св. Юрій ніяким чином не схотів послухати і сповнити бажання імператора Діокліціана, тому що він мав бажання все своє життя служити істинному, правдивому та живому Богу. Слова правдивої євангельської науки Св.

Так що в цей день обидвох поставили на одну колісницю, де пов'язали їх, щоб повезти на місце, де слідувало їх мучити і карати, а на кінець кінців, щоб голови їм постинали. Дізнавшись Александра, що її чекає, вона вже дорогою збожеволіла, і так і померла, а Святого Юрія перед народом карали та голову йому відтяли. Цей спосіб карання і смерті святих не є новиною. З цієї нагоди хочу згадати слідує:

Такою смертю помер Іван Хреститель, Св. Ап. Павел, Св. мучениця Софія з її трьома дочками Вірою, Надією та Любов'ю за часів імператора Адріана, і не лише. А в нашій країні володар Константин Бренков'янул з його чотирма синами так само помирає за віру Христову.

А тому що Св. Юрій як воїн увінчався мучительською смертю, він став назавжди покровителем воїнів та військовиків.

Так, наприклад, 830-го року у Візантійській Імперії, за часів царя Теофіла, аж 42 офіцерів мусульмани забрали в полон і зробили їх рабами.

Тут примушували їх покинути віру Христову. Так минуло 7 років, і ніяк не схотіли вони відмовитися правдивої віри і признати пророка Махомеда та кланятися йому. Ради цього їх мучили, карали, а накінець всі 42 офіцери увінчалися мученицькою смертю. Православна церква почитує їх пам'ять 6 березня кожного року.

Приблизно така ж сама подія відбулася і в місті Севастії в Арменії. Тут, звичайно, військовики, будучи в армії, ніяким способом не схотіли кланятися ідолам, а лише живому Богу. Ради цього, десь 320-го

(Продовження на 10 стор.)

Симона ЛЕВА



СВЯТО ШЕВЧЕНКА В ТУЛЬЧІ

ЧУДОВИЙ КОНЦЕРТ І «НИЖНЬОДУНАЙСЬКИЙ РУШНИК» – УКРАЇНСЬКОЮ, РУМУНСЬКОЮ ТА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВАМИ

В березні в Україні і в Румунії початок весни. В культурно-громадському значенні – березень місяць Тараса Шевченка. Свято Шевченка відзначається щороку у нас, в Румунії, так само, як в будь-якому куточку світу, де живуть українці. Українці Румунії, які бережуть рідну мову і культуру, передають із покоління в покоління все те прекрасне, що характеризує і зберігає у віках український дух.

В глибинній думці Шевченкової поезії відчувався і відчувається в и з в о л ь н о - п р о б у д ж а ю ч и й національний дух, який став страхом для царизму, а пізніше для комуністичної системи.

Шевченко говорив: «Караюсь, але не каюсь...». Перед катами він ніколи не схилив своєї голови. Він мав велику мужність говорити гнобителям українського народу увічі. Тарас не припиняв боротьби з окупантами України до кінця свого драматичного, важкого життя.

І в заповітному слові поет звертається до народу:

*Похойайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою, злою кров'ю
Волю окропите.*

Слово творів поета не змогли заборонити, бо воно лунало невпинно.

Треба підкреслити: Тараса Шевченка слова актуальні і сьогодні, бо поет був людиною-легендою, яка дала поштовх осмисленню ідей розбудови України. Тарас Шевченко – символ України.

В березні десь-там в небесах Тарас Шевченко щасливий, бо сповнилися його слова – Україна вільна.

Неділя, 25 березня 2012 р. Чудовий весняний сонячний день. День заснування Союзу українців в Добруджі в 1990 році. День, коли Шевченка святкують в нашому краї 20-тий раз. День, коли ми вперше поклали квіти до пам'ятника великого генія українського народу Тараса Григоровича Шевченка, поставленого влітку минулого року.

Десь в одинадцятій годині в Тульчі біля пам'ятника Тараса Шевченка зібралось багато людей. Прийшли вони сюди відзначити найважливішого українського поета всіх часів.

Відкрив свято голова філії СУР Добруджі пан Дмитро Черненко. Він підкреслив значення цієї великої події. Коротко розказав про великого поета-революціонера Тараса Шевченка. Представив присутніх на цій важливій події. Ї були присутні Іван Робчук – перший заступник голови СУР, інж. Василе Гуду – префект Тульчанського повіту, Константін Ходжа – мер міста Тульча, Трохим Белакуренько – сенатор парламенту, депутати парламенту Михайл Строе і В. Теодореску. На святі були присутні і делегації з України: Ярослава Різнікова – заступник начальника Управління культури і туризму Одеської обласної державної адміністрації, начальник

відділу національностей та релігій, Ігор Бабаян – директор транскордонного співробітництва «Єврорегіон Нижній Дунай», Валентин Строя – юристконсульт, Вячеслав Кушнір – професор, декан історичного факультету Одеського університету, Василь Гончарук – голова Спільки українців міста Рені, Іван Спадніков – заступник голови Ренійської районної адміністрації.

Тут, перед пам'ятником, виступив Іван

пісні «Плавай, плавай, лебедонько» та «Ой, ти ж хмелю».

Молодіжна група пісні і танцю «Задунайської Січі» під проводом Ліоари Теодоров та акомпанементом на акордеоні Дмитра Черненка гарно виконали українські народні пісні «Дунаю, Дунаю», «А калина не верба», «Чи ти чув миленький». Молодіжна група, мабуть, була тепло і ласкаво прийнята і завдяки новим чудовим українським народним костюмам, в яких її члени були одягнені.

Виступила вокальна група «Дунай» з Пардини під керівництвом Дмитра Даниленка та акомпанементом на гармошці Корнела Тимофана. Вони чудово проспівали українські народні пісні «Ой летіла пави», «Ой у саду-винограду», «Ой на горі больниця стояла», а молодіжна група «Задунайської Січі» спритно, віртуозно виконала низку традиційних українських танців.

Програму продовжила вокальна група «Біла маківка» із Старої Кілії під проводом Флоріки Лисавенко з піснями «Несе Галя воду», «Тече вода у ярку» та сатиричну пісню «Я ж тебе, жінко, не люблю», а молодіжна група «Задунайської Січі» гарно представила тематичний танець

«Дівчина, що вишиває».

Вокальна група села Кришан «Рибалка» під проводом Тудосії Опрішан, в якій красиві жіночі голоси, професійно проспівала пісні «Темної ночі», «Ой вишеньки, черешеньки», «У вишневому саду», а молоді танцюристи «Задунайської Січі» чудово виконали модерний танець «Калина».

Вперше на сцені тульчанського театру виступила вокальна група «Веселка» з Караормана під проводом Габрієли Артїмова. Вона майстерно проспівала українські народні пісні «Горять, горять лампадочки», «Посадила рожу край вікна» і «Цвіт із рожі». Гарні голоси цієї групи були підтримані акомпанементом на орзі Ванюші Артїмова.

Потім на сцені з'явилася вокальна група «Чорне море» з Катирлезу під проводом Марії Гордей. Ця група жваво і спритно виконала пісні «Зірвалась на морі фуртуна», «Через річеньку, через биструю», «Ой за гаєм, гаєм», а молоді танцюристи «Задунайської Січі» зачарували нас тематичним танцем «Повертаються парубки з роботи».

Завершили артистичну програму «Одеські музики», лауреати Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах ім. А. Онофрієнка під керівництвом заслуженого керівника культури України пана Сергія Литвинова. Вони чудово виконали низку інструментальних та вокальних українських народних пісень. Особливо сподобались нам мелодії, виконані на різних інструментах заслуженим артистом України Миколою Трофіменком.

(Продовження на 8 стор.)

Вергілій РІЦЬКО



Наша «Задунайська Січ»

Робчук, який передав щирий привіт від голови СУР пана Степана Бучути, і від головного правління СУР. Говорячи про Тараса Шевченка, Іван Робчук підкреслив, що Тарас Шевченко – український національний поет – завжди сучасний. У своєму виступі повітовий префект Василе Гуду підкреслив романтизм великого поета, а мер Константін Ходжа говорив про дружні і взаємні відносини між мажоритарним населенням міста та співжителями національними меншинами. Біля пам'ятника було поставлено багато квітів від всіх представників і від присутніх шанувальників Шевченка.

Після церемоній всі відправились до театру «Жан Барт», де спочатку відвідали, у фойє театру, виставку українських книжок, виданих СУР, а також наших часописів. Тут же була і маленька, зате красива і приваблива, виставка скульптора-мініатюриста в дереві Юрія Тоадера.

Після цього в залі почався концерт. Нагадаємо, що всім відомо, що Україна – серед країн з найбагатшим у світі фольклором. В Україні існує велике число співаків, музикантів і танцюристів, які займають почесне місце в світі. Але і в нас їх досить багато!

Програму концерту гарно представила українською та румунською мовами пані Флорентіна Тудор.

Першим виступив широко відомий хор «Задунайська Січ» під проводом пані Марії Карабін, який завжди зачаровував і зачаровує своїми піснями присутніх. Чутливо і майстерно хор проспівав пісню «Мамина весна». З великою теплотою та належною мімікою хористи виконали українські народні

«РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ...»

Святкувати Шевченка ніколи не пізно! 9 Березня – день Шевченка – відсвятковують у кожній місцевості Мараморіша, де живуть українці. Але свято великого масштабу, де беруть участь усі організації СУР Мараморіша, відбувається у прекрасному гірському селі Русково.

І справді, цього року (як і іншими роками), на запрошення М. Пінті, голови СУР місцевої організації села Русково, зійшлася гарна українська сім'я. В ній були присутні всі – від голови СУР, депутата Степана Бучути, голови СУР - філія Марамуреш – М. Петрецького, проф. д-ра І. Арделяна, голови СУР – Клуж-Напока, проф. д-ра М. Крамара, пані Я. Колотило - голови СУР – Бухарест і радника Міністерства культури і культів, священника-вікарія І. Піцури, поетів Ю. Павліша, П. Романюка, Дм. Коренюка, та до головів організацій СУР українських сіл, артистичних формацій і, розуміється, публіки – мешканців села Русково.

Насамперед у школі провівся симпозиум про життя і творчість генія української літератури Т. Г. Шевченка, який закінчився із читанням віршів і виконанням пісень на його слова учнями, приготовленими учителькою Маріяною Доброцькою.

У Культурному домі було фестивалне відкриття цієї події. Відкриття зробив голова СУР – Русково М. Пінтя, який запросив на сцену почесних гостей. Після слова привіту і про значення цього фестивалю говорив депутат Ст. Бучута, голова СУР, виділив грамоти комітетові місцевої організації СУР с. Русково і присутнім особистостям і побажав успіхів артистичним колективам цього Фестивалю. У своїм слові голова Марамороської організації СУР М. Петрецький привітав голів місцевих організацій СУР Мараморощини. Пані Я. Колотило привітала мешканців с. Русково і підкреслила значення життя і творчості Т. Шевченка у житті українського народу. Проф. д-р М. Крамар з емоцією продекламував вірш Т. Шевченка «Заповіт». Присутні на події, марамороські поети прочитали вірші, присвячені Шевченку.



Артистична програма почалася із прекрасним виступом групи дітей школи Русково, приготовлених учителькою М. Доброцькою і проф. Михайлом Кураком, який їх акомпанував на орзі. Кілька пісень

соло виконали дівчата, приготовлені директором Будинку культури Рускови М. Миколайчук.

Приємний сюрприз зробила група учениць с. Бистрого, приготовлена на цей раз священником Іваном Арделяном. Вони гарно виконали вірші і пісні на два голоси про Шевченка і на слова Шевченка, а пізніше, теж на два голоси, бездоганне виконання на мандолінах. Дякуємо панові священникові І. Арделянові за його труд. Цей малий оркестр мені нагадав про славний Ронянський мандоліновий оркестр. Вокальна група «Рущанка» виконала кілька локальних коломийок під проводом М. Миколайчук.

І хоча на цей раз менший, як число, мішаний хор на чотири голоси із Верхньої Рівни «Ронянські голоси» виконав із тою самою майстерністю пісні на слова Шевченка.

Тими самими оплесками була обдарована і студентка Світлана Лавиця, яка артистично продекламувала вірш Т. Шевченка – «Лілея». Виступила також вокальна група «Барвінок» із Кричунова. Гарно виконали діти із с. Ремети сценічну картину з життя Т. Шевченка «Вічний сон», приготовлений проф. Симоною Діолог.

Передостаннім виступив дитячий хор «Поляночка» із с. Русь-Поляна під проводом проф. Стеліани Сонгот. Він гарно виконав кілька пісень на два голоси на слова Т. Шевченка.

На закінчення заспівала солістка українських пісень Марія Савка із Рускови. Вона була прийнята сильними оплесками своїх односельчан.

Програму на сцені вела проф. М. Миколайчук. Їй допомагла і публіка, яка вислухала на ногах виконання пісні «Рева та стогне» як учнями, так і хором «Ронянські голоси». Диригенти формацій отримали Похвальні грамоти. А організатор, голова організації СУР Рускова М. Пінтя, постарався, щоб Фестиваль, присвячений українському генію Т. Шевченку, був на високому рівні.

Текст і фото
Іляна ДАН-РАГОВАН

СМАЧНОГО ВАМ!

РЕЦЕПТ САЛАТУ ВІНЕГРЕТ

Батьківщиною салату «Вінегрет» вважається Франція. Незважаючи на його дійсне походження, він користується популярністю і серед миколаївських жінок. Звичайно, його рецепт сильно відрізняється від того, який використовують у Франції, але це зовсім не заважає йому залишатися таким же смачним і корисним. А найголовніше – низькокалорійним.

Так що ви зможете собі дозволити готувати цей салат хоч кожен Божий день, і при всьому цьому не бояться набрати зайві кілограми.



Для того щоб приготувати салат «Вінегрет», вам буде потрібно:

400 грам буряка; стільки ж картоплі; 300 грам моркви; 200 грам квашеної капусти; 200 грам маринованих або солоних огірків; 150 грам лука; сіль; рослинне масло.

Приготування: Отже, щоб приготувати салат вінегрет, спочатку відваріть до готовності буряк, картопельку і морковочку. Наріжте зовсім невеликими кубиками цибульку та солоні огірки. Ретельно промийте капусту, щоб позбавитися від зайвої солі, нашаткуйте її. Візьміть рівну кількість відварених інгредієнтів і наріжте їх кубиками (приблизно десь по 1 сантиметру).

Для того щоб всі овочі зберегли свої власного кольору, буряк потрібно заливати рослинною олією окремо. Тепер перемішайте інші продукти, заправте їх маслом, а наостанок додайте буряк.

Лист до редакції «Вільного слова»



ЗАКОН І ПОРЯДОК
ПРАВОВАХИСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
76018, Україна, м. Івано-Франківськ, а/с 399,
тел. 0636736897, e-mail: zakonporядok@gmail.com

453/03-12, від 21.03.2012р.

Головному редактору
часопису «Вільне Слово»
п. Івану Ковачу

Шановний пане Іване!

Українська Правозахисна Організація "ЗАКОН І ПОРЯДОК" висловлює Вам свою повагу та принагідно пропонуємо налагодити плідну співпрацю. Зокрема у межах Програми "Розумна Україна", яка спрямована на захист конституційних прав громадян, а особливо молоді, у розвитку інтелектуальних здібностей, запобігання відтоку інтелектуальної еліти нації за межі України, – організовано участь делегації від України у міжнародних змаганнях з роботобудування, які відбудуться у Румунії – м. Бухаресті 23, 24 та 25 березня 2012 року, за адресою:

Sos. Pipera-Tunari 196, Voluntari Jud. Ilfov, tel. (40) 21 204-4300,
<http://web.me.com/deanhester/CEESAFTCRoboticsTournament/Home.html>.

Перша в Україні команда з робототехніки – "Cerebri Virtus" (Сила Розуму) діє саме в Івано-Франківській області.

Запрошуємо українців у Бухаресті підтримати, як вболівальники, українську команду, що надасть їй насаги для перемоги у змаганнях на славу України.

Також, будемо раді мати нагоду поспілкуватися з українцями у Румунії та налагодити плідну співпрацю.

З повагою,

Володимир Турчин,
Голова Організації «ЗАКОН І ПОРЯДОК»

П. С. Редакція «Вільного слова» передала листа правозахисної організації «Закон і Порядок» центральному проводу СУР.

І.К.

ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ

21 лютого в Будинку культури села Вишавська Долина відбулися урочистості з нагоди святкування Дня рідної мови, бо мова – це душа народу, головна ознака нації. Коли мова йде в небуття, зникає і народ, розсіюючись між іншими народами. Слід дбати про чистоту й красу рідної мови, намагатися говорити один одному лише добрі слова, і тоді світ навколо стане кращим.



Це все наші учні знають ще з дитячого садка, бо кожного року ми святкуємо цей день. Для цього вони дуже гарно прикрасили сцену вишитими українськими рушниками, тканими килимами, образом Пресвятої Богородиці, книжками з поезіями.

У відкритті свята взяв участь директор школи, викладач географії Василь

Онужик, який привітав щиро гостей, викладачів, учнів і батьків. Почесними гостями були Ельвіра Кодря – радник у Міністерстві Освіти, та повітовий інспектор з української мови Симона Малайчук. Гостей і учасників вітали діти садка з вихователькою Нарцисою Греченюк і учні нашої восьмирічної школи.

В залі було трохи холодно, але в наших душах було тепло від моменту, коли учениці Кравецької Деніса, 5-ий кл., та Семенюк Олександра, 1-ий кл., привітали всіх хлібом-сіллю. Не міг залишити байдужими присутніх виступ учнів початкових класів та учнів старших класів, одягнутих у національних костюмах, що так чітко й виразно читали вірші відомих поетів: Сидора Воробкевича, Максима Рильського, Дмитра Павличка, Іларіона Грабовича та ін.



Всім присутнім запали в душу слова:

*"Як ту мову мож забути,
Котрою учила
Всіх нас ненька говорити,
Ненька наша мила!"*

Надзвичайно промовистими були й рядки нашого Великого Кобзаря Тараса Шевченка:

"І чужого навчається, й свого не цурається!"

Сподобалися присутнім і учням поезії та вислови поетів та письменників про чистоту мови, про її красу. Всі діти, які виступали на сцені, юні створіння, так по-дитячому щиро, із завмиранням серця промовляли: "Мова рідна, слово рідне!", "Мово! Пресвята Богородице мого народу!", "Розквітайся, рідна мово!", висловлюючи свою безмежну любов до рідного слова.



Учнів приготували до свята: Онужик Люба, Кравецька Михаєла, Клемкович Мар'яна, Глодян Мірча, Онужик Юра, Греченюк Нарциса та Співалюк Ледія з

учнями 6 кл., які на закінчення свята сказали:

*"Вже кінчилось свято,
І прощатись нам пора.
Ми бажаєм Вітчизні разом
Щастя, Миру і Добра!"*

А пані Ельвіра Кодря підкреслила значення цього дня, нагородила директора школи В.Онужика Грамотою за вдале, прекрасне свято.

Дорогі українці! Шануймо й поважаймо нашу рідну мову, розмовляймо нею!

Ледія СПІВАЛЮК

П.С. Вибачаюсь, але, все ж, не знайшовся хочби один віршик з творів українських поетів Румунії, присвячений нашій рідній мові?! (І. К.)

Світовий Конгрес Українців



Ukrainian World Congress

10 квітня 2012 р.

ВЕЛИКОДНЄ ВІТАННЯ

Світовий Конгрес Українців щиро вітає Ієрархів і душпастирів українських Церков та українців усього світу з величним святом Христового Воскресіння та бажає всім міцного здоров'я, миру, злагоди і благополуччя.

Щороку з приходом весни увесь християнський світ відзначає своє найбільше свято – Воскресіння Ісуса Христа. Символізуючи перемогу життя над смертю, добра над злом та світла над птьмою, цей величний день наповнює нас духовною піднесеністю і радістю та зміцнює віру в краще майбутнє.

З особливою урочистістю Великдень відзначають українці всього світу. Під час Пасхальної Служби Божої ми возвеличуємо ім'я Спасителя та просимо покровительства для своїх рідних і близьких та для дорогої нам духовної Батьківщини – України. Цей Великий День для нас також нерозривно пов'язаний з чудовими святковими обрядами та народними традиціями, які ми плекаємо та передаємо з покоління в покоління.

Нехай же воскреслий Христос зміцнить нас у своїй вірі та додасть нових сил, зокрема в цей випробувальний для України час, та нехай же Його світло ніколи не згасає в наших душах!



Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ

Евген Чолій
Президент

Успіхи румунських українців

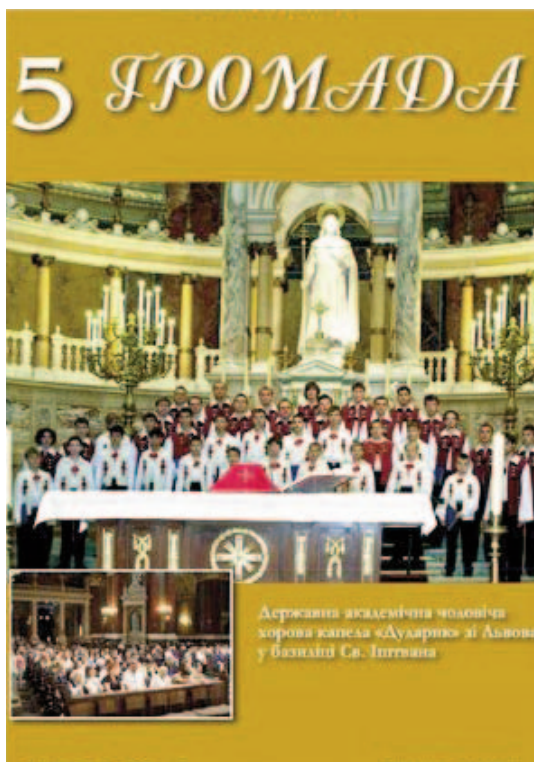
30 вересня м. р. в м. Тімішоара (історичний центр області Банат, а нині адміністративний центр повіту Тіміш у Румунії) розпочався VI з'їзд української громади Румунії, на якому від Угорщини в якості почесних гостей були присутні Голова ЕКУ Я. Хортяні та заступник голови ДОСУУ Ю. Кравченко. Звітно-виборний форум румунських українців відбувався за чітким порядком денним, без ані найменших порушень регламенту і в суворій відповідності до вимог прозорості з обрання керівних органів з'їзду. Такій злагожденій, уважній і відповідальній роботі українських депутатів можна було тільки позаздрити. На чолі Союзу українців Румунії (СУР) залишився попередній голова Степан Бучута.

Ярослава Хортяні так висловилася «Громаді» з цього приводу: «Дуже раді результатам цих виборів, бо пан Бучута є також і депутатом парламенту Румунії від української меншини, яка налічує до 60 тисяч осіб і є третьою найбільшою етнічною громадою цієї країни. Якби обрали когось іншого, то представницька вага українців Румунії як була б куди меншою в державних органах і суспільстві цієї країни. У Світовому конгресі українців та президії ЕКУ вважають, що за роки головування Степана Бучути очолюваний ним СУР дуже зміцнив свої позиції. Майже всі осередки Союзу українців Румунії мають на правах власника об'єкти нерухомого майна культурного призначення. Тобто державні кошти не розбазарювалися, а були витрачені цілеспрямовано, що тільки посилює довіру до українців платників податків та уряду Румунії. Наприклад, в Тімішоарі 2 роки тому збудували великий будинок культури для місцевої громади українців. І поруч нього вже заклали фундамент для нової української церкви і дитячого садка. Відповідно зріс і рівень роботи активістів та проводу СУР. З іншого боку, якби Степан Бучута не був депутатом парламенту, то він, можливо, не зміг би так успішно лобіювати інтереси українців і вибивати фінансування громадських проєктів меншини».

В Тімішоарі на першому пленарному засіданні VI з'їзду СУР взяли участь Президент СКУ Євген Чолій, Голова президії ЕКУ Ярослава Хортяні, депутати місцевих осередків СУР, посланці міст-побратима Тімішоари з Рахова на рівні голови райдержадміністрації та мера Рахова, радник-посланник Посольства України Віорел Котик та радник Віталій Тіміш. Гості привітали українських побратимів з успішними перевиборами та

успіхами Союзу українців Румунії на теренах суспільного життя.

Ярослава Хортяні, звертаючись до присутніх, повідомила, що, серед іншого, хоче виконати обіцянку, яку в 2009 році дала мешканцям невеликого українського села Щука в Банаті, де 2 роки тому була зафіксована найвища народжуваність дітей у Румунії. Ось як



розповіла після повернення зі з'їзду про цей епізод пані Ярослава нашому часопису: «Коли я зайшла до їхньої школи, побачила, що в українців села Щука було дуже мало підручників. Я

в поїзді до Банату, не піклується румунськими українцями. Колись Посольство України пообіцяло роздобути меблі для будинку української культури в Тімішоарі. Але тих меблів нема й понині. Це для мене дуже дивно, тому що в Румунії (а це в основному її західно-північна частина) проживає автохтонне українське населення а також нащадки переселенців-козаків з пониззя Дніпра, що тікали від переслідувань російської цариці Катерини II-ї. За комуністичного режиму Ніколае Чаушенку румунським українцям не давали розвивати свою культуру, мову та освіту, але вони не асимілювалися, а навпаки почали відроджувати рідні звичаї, об'єднуються організаційно. І саме на цьому етапі вони потребують допомоги з боку материнської держави, а вона чомусь не зважає на їхні нагальні потреби. І це дуже сумно, тому що Румунія так ревно і з великим завзяттям захищає права етнічних румунів на Закарпатті та Чернівецьчині, що Україні до цього ще далеко. Державні чиновники у Києві та дипломати, коли їм нагадують про це, тільки безпорадно розводять руки. І при цьому наші закордонні українці у світі не перестають тягнутися до України. Оце – справжній феномен патріотизму! Я так відчуваю, що діаспора вірить в Україну, її народ і в Боже Провидіння, за допомогою якого відродиться наша рідна земля й Українська Держава, за яку боролося не одне покоління патріотів!».

Президент СКУ Євген Чолій та Голова президії ЕКУ Я. Хортяні у розмовах з делегатами шостого з'їзду СУР закликали їх всіляко підтримувати бажання людей нашої культури й віри записуватися українцями під час перепису населення, щоб чисельно і ментально зміцнити дух української нацменшини в Румунії. Найбільше Я. Хортяні вразило те, що люди не забули рідної мови: «З ким я говорила, у більшості випадків ці люди знають рідну бесіду. Їхня мова своєрідна, трохи архаїчна, з сильними діалектизмами, але ми, тим не менше, добре порозумілися. Лише один депутат висловив бажання зачитати доповідь румунською мовою, бо так, мовляв, він більше і гарніше може розповісти про діяльність його громади, хоча він і знав українську. Однак увесь зал запротестував у відповідь, і в кінцевому підсумку цей доповідач перейшов на українську мову».

В.П.

П.С. Матеріал можна б вважати своєрідною відповіддю орудникам СУР.

«ВС»



пообіцяла привезти їм ці українські книжки. Коли в Тімішоарі я оголосила, що привезла книжки для дітей зі Щуки, то отримала гучні оплески. Я зрозуміла, що українці Румунії раді навіть такій малій підтримці. Гадаю, наша бібліотека ім. Маркіяна Шашкевича в Центрі української культури, освіти й документації може поділитися книжками, які становлять надлишок якоїсь літератури. Ми можемо передати ці книжки тим українським громадам, які мають у цьому потребу, бо Україна, як я зрозуміла

«Готуймо по-румунськи», та сьогодні... по-українськи

Ні, не очікуйте від мене, що накреслю тут деякі рецепти з українськими стравами. Я лише опишу конкурс готування великодніх українських страв, який організував телеканал „Еуфорія“ у Верхній Рівні, що на Мараморощині. Звичайно, що конкурс називається „Готуймо, по-румунськи“ (Să gătim românește), в якому беруть участь національні меншини в Румунії.

У Роні були створені три сільські групи, які працювали із видними «ведетами» телебачення, представленими Джіною Пістол. Перша група складалася з Марії Опрішан, Віолети Дубей і А. Боднарюк і співпрацювала із марамороським співаком Георге Турдою. Друга сімейна група – в складі Анни Семенюк та її мами і Анни Гербіль – співпрацювала із румунським співаком Аурелом Молдов'яну. А третя – в складі Іляни Плаєр, Ліліани Петровай та Івана Фрасина – співпрацювала із Оаною та Віорелом Ліс (бувшим мером Бухареста). Три дні вони годували тварин і птахів у сільському господарстві, доїли корови, збирали яйця, різали зайця, ягня і готували страви, які споживають на Великдень українці в Роні.

У четвер дві страви кожної сім'ї були представлені на конкурс перед журі в складі 15 осіб, які давали оцінки, тому що із трьох сімей тільки одна піде далі. Можна поздоровити усіх учасників цього конкурсу за їх

серйозність і за дуже добре приготовлені українські страви. Хто дивився на цей телевізійний шоу, представлений у 9-12 квітня 2010 р. на телевізійному каналі

«Еуфорія», зміг навчитися готувати багато українських страв, але й розважитися.

На закінченні конкурсу проспівав кілька пісень Георге Турда, потім хор „Ронянські голоси“, затанцювали „Соколи“ і проспівала група „Червона калина“ Мирослава Петрецького, і одну пісню (по-українськи) разом із солістом Аурел Молдов'яну.

В кінці були оголошені переможці конкурсу, які будуть брати участь в національному конкурсі разом із іншими переможцями національних меншин.

І перше місце завоювала група, ведена Аурелом Молдов'яну (сім'я А. Семенюк). Всі учасники цього конкурсу були обдаровані грамотами і подарунками від СУР, врученими паном депутатом Степаном Бучутою, головою СУР, і М. Петрецьким, першим заступником голови СУР, головою СУР – Філія Мараморощина.

Гості із Бухареста (як працівники, так і «ведети» були захоплені українськими господарствами, добротою людей, любов'ю їх до тварин, до звичаїв, які ще зберігаються як святиня, і дні, проведені в українських сім'ях, остануться для них незабутніми. Приятелем на довгий час останеться для них і М. Петрецький, який зумів допомогти організувати все це з майстерністю.

Іляна ДАН-РАГОВАН
фото автора



Чудовий концерт...

(Закінчення. Поч. на 4 стор.)

Наші дорогі гості дали нам можливість подивитися і послухати такий чудовий концерт, що сповнив наше серця великою красою, високою душевною насолодою та гордістю за свій народ.

Нам дуже радісно було, що на сцені появилися, як і в минулому році, молоді артисти-аматори. Означає, що відроджується українство і в нашому краї, а це заслуга повітової організації СУР та його голови Дмитра Черненка, які заохочують активність сільських організацій. На нашу думку, відродження українства нашого краю було би пліднішим, якщо відродилися б тут українська школа та українська церква.

Ще для нас приємно було, що зал театру був переповнений глядачами. Треба підкреслити, що кожна група, яка виступала, була щедро прийнята хвилюючими оплесками. Після виступу кожний ансамбль був нагороджений грамотами СУР.

Після концерту виступив сенатор румунського парламенту Трифон Белакуренко, який відзначив цю надзвичайну подію української меншини Тульчанського повіту. Виступила і пані Ярослава



Шевченко в квітах

Різникова з Одеси, яка була дуже рада, що на концерті почула і такі українські народні пісні, яких в Україні вже не співають.

Професор Вячеслав Кушнір сказав, що не жаліє, що їздив 12 годин з Одеси до Тульчі, бо тут побачив надзвичайний концерт української народної пісні і танцю. Він же представив глядачам чудовий альбом «Нижньодунайський рушник», якого автором є, що появився у видавництві Музею історії м. Галаці 2012 року. В альбомі представлені рушники населення лівого та правого берегів пониззя Дунаю і території Дельти. В альбомі представлені зразки з сіл правого берега Дунаю – українських Верхнього Дунавця, Нижнього Дунавця, Катирлезу, Мурігіола, Махмудії Бейбуджака (Плогу). З українського берега Дунаю зібрані вироби в українських селах Кислиця, Першотравневе, Шевченкове, молдавських Дмитрівка, Утконосівка, Плавні. Тексти написані українською, румунською та англійською мовами.

Це свято збудило прекрасні почуття і благородні поривання, які принесли присутнім радість.

Не поставила собі за мету написати про результати учнів на Олімпіаді з Української мови й літератури, яка відбулася на початку квітня цього року в Тімішорі, а хочу тільки подати свої враження про організування і розгортання цієї події – ХХ-го випуску Олімпіади. Перший випуск ми організували в Сиготі. Можливо, тому пані Ельвіра Кодря, радник у міністерстві освіти, запросила мене взяти участь в комісії. Так я мала нагоду бути присутньою на всіх основних етапах олімпіади.

Відкриття відбулося в оперному залі, переповненому учнями, викладачами, офіційними представниками, батьками... Українські учні, одягнені в національних костюмах, зробили приємне враження на присутніх, які їх зустріли оплесками. Слідували вітальні промови, серед них цікавий виступ голови Тіміської філії СУР Ю. Глеби, і короткі інформаційні дані про кожну спеціальність. Наших викладачів і учнів представила пані Е. Кодря, яка дуже гарно і професійно підготувала свої дві короткі промови на румунській і українській мовах.

Зізнаюся, що нам було дуже приємно і гордо за нашого лідера. Пані Е. Кодря нічого не залишила на наше широковідоме „якось-то буде“, все в неї було обдумане, обчислене і на фестивальному відкритті, в школі, де відбулася Олімпіада і, при нагородженні учнів, вона була авторитетною і акуратно виконувала свої обов'язки.

Я пригадую слова А. П. Чехова, який писав, що у людини все повинно бути гарним: і душа відбивається на обличчі. Ці слова відносяться і до пані Ельвіри. Такі лідери чітко вміють організувати роботу, усвідомлено відстоювати інтереси всіх, що нам дуже потрібно. Тому, коли вони появляються, їх треба підтримувати, бо це для всіх є корисно і чесно. Талановитих, відважних людей треба висувати наперед, поважати.

Інше, про що я хочу написати кілька речень, це про відношення комісії, що відповідає за освіту і навчання при Раді, до викладачів, які підготовляють учнів до олімпіади з української мови і літератури. Я виходжу з досвіду і скажу, що ця робота складна й серйозна.

Незважаючи на те, що підготовка ґрунтується на шкільній програмі, учень повинен ще багато прочитати співвідносно до даної програмою тематики,

Параметрами наших Олімпіад

включити прочитане у свій твір. Все повинен перевірити викладач, проводити роботу учня, переглянути правильність з боку орфографії і пунктуації, заставити учня все записати, перевірити кілька разів і навчити учня внести свою думку, надати творчості оригінальності. Таку роботу



ЦЕНТРАЛЬНА КОМІСІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОЛІМПІАДИ З УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЛІТЕРАТУРИ – 2012

Почесний голова – проф. Юлія Грінь-Арделян;
Голова комісії – унів. проф. д-р Михайло Дикун;
Виконавчий голова – проф. Ельвіра Кодря, радник у МВДМС; секретар – проф. Іван Кімпан, інспектор з укр. м. повіту Тіміш; проф. Симона Малярчук, інспектор з укр. мови повіту Марамуреш; проф. Лучія Міжок, інспектор з укр. мови повіту Сучава; проф. Марія Дубик, проф. Емілія Кодря, проф. Анка Штюбіану; проф. Антонета-Корнелія Кидеша; проф. Михайло Бобик.

викладача, однак, ніхто не оплачує...

Якщо учнів нагороджують грошовими преміями з боку Міністерства освіти і з боку СУР, для найкращих організуються цікаві екскурсії в нас, і навіть за кордоном,

то викладачів всі забувають. Запитуюсь: хіба для них не можливо з боку СУР зорганізувати цікаву екскурсію на кількаденний відпочинок?

Адже вони наполегливо працюють для збереження нашої мови, а мова – основний елемент ідентичності, на що держава наша виділяє гарні суми грошей. В наші дні, в період глобалізації, дуже легко «позбутися» рідної мови, якщо немає волі і бажання її затримати і вивчати. Учні ці, надіймось, зможуть загальмувати на кілька десятирічків денационалізацію українців, тому всіх, що до цього питання причетні, треба підтримувати. Правда, на цей раз керівництво Союзу оплатило викладачів за участь в олімпіаді. Думаю, що та ж згадана вище комісія при Раді повинна б постаратися, щоб в кожній школі була бібліотека з українськими книжками і теж при домітках Союзу.

Останнє питання, про яке хочу написати, це відношення учнів до своєї мови. Не всі вони говорять між собою рідною мовою. В такому випадку наша мова у нас, у Румунії, буде мати статус латинської, мертвої мови, а то ще гірше, бо латинську мову використовують ще в різних наукових галузях (медицині, природознавстві, в юридичній літературі тощо).

Тому в шкільних програмах і підручниках повинно приділяти велику увагу живому мовленню учнів, бо інакше вивчені твори в школі призабудуться в майбутньому, а мова, мовлення зникатиме. В цей процес треба включити і батьків, і всіх нас, що включаємося з інтересом до цієї серйозної справи. Навіть й тоді треба старатися говорити рідною мовою, якщо ми знаємо лише діалект (гуцульський, русинський, бойківський тощо), – всі вони діалекти української мови. Зрозуміло, що треба оминати варваризмів, якими багата українська мова нашого населення всіх областей.

Хочу ще раз поздоровити учнів, нагороджених на Олімпіаді, та їх викладачів, побажати їм міцного здоров'я і нових успіхів у майбутньому.

Юлія ГРІНЬ-АРДЕЛЯН

Результати Національної олімпіади з української мови та літератури – 1-3 квітня 2012, м. Тімішоара

Перша премія: Никифурюк Джорджіяна, VII кл., Балківці, Сучавський повіт; Усатюк Андрій-Октавян, VIII кл., Балківці, Сучавський повіт; Гоменюк Ралука-Дана, Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет, Сучавський повіт; Шмігелські Серджу, X кл., Теологічний семінар ім. Св. Митрополита Дософтея, Сучава; Чуря Ліліана, X кл., Ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігет, Марамороський повіт; Урсаке Діана-Андрея, X кл., Національний коледж ім. Еудоксія Гурмузакі, Радівці, Сучавський повіт; Данилюк Ніколета, XII кл. Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет, Сучавський повіт;

Друга премія: Мартинюк Джеоджияна, VII кл., Бистра, Марамороський повіт; Лавіца Оксана, VIII кл., Вишавська Долина, Марамороський повіт; Гавриш Лариса-Марінела, IX кл., Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет, Сучавський повіт; Славіта Оксана, X кл., Ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігет, Марамороський повіт; Майданюк Ана-Марія-Джорджета, X кл., Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет, Сучавський повіт; Габур Марія, XII кл., Національний коледж ім. Міхая Емінеску, Сучава;

Третя премія: Лаврук Лавінія-Марія, VII кл., Верхня Рівна, Марамороський повіт; Думніч Лоредана, VIII кл., Ремети, Марамороський повіт; Трайста Емануела, IX кл., Ліцей ім.

Тараса Шевченка, Сігет, Марамороський повіт; Співалюк Діана - Марія, X кл., Ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігет, Марамороський повіт; Годенчук Камелія-Марія, XII кл., Ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігет, Марамороський повіт;

Відзнаки: Галамба Маріана-Христина, VII кл., Копашиль, Карашсеверінський повіт; Керничук Дениса, VIII кл., Балківці, Сучавський повіт; Петрецькі Ліліана, IX кл., Ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігет, Марамороський повіт; Гавриш Нарчіса-Мадаліна, X кл., Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет, Сучавський повіт; Корнищан Олександр, XI кл., Національний коледж ім. Юлія Хаждеу, Лугож, Тіміський повіт; Кинтя Маріана-Даніела, XII кл., Ліцей ім. Тараса Шевченка, Сігет, Марамороський повіт;

Спеціальні премії: Думбрава Ана-Марія, VII кл., Мігайлень, Ботошанський повіт; Бевка Лорена, VIII кл., Штюка, Тіміський повіт; Курак Олександра, X кл., Національний коледж ім. Юлії Хаждеу, Лугож, Тіміський повіт; Турчин Даніела, X кл., Національний коледж ім. Коріолана Бредічану, Лугож, Тіміський повіт; Смичкаш Іван, XII кл., Національний коледж ім. Юлії Хаждеу, Лугож, Тіміський повіт.

Радянська призма. До 100-ліття народження Ярослава Стецька



Ярослав Стецько

30 червня 1941, коли совети тікали і нацисти вторглися в західне українське місто Львів, Організація Українських Націоналістів скликала збори в львівській будівлі “Просвіта” і там проголосила відновлення Української Державності. Проголошення зачитав глава тимчасового уряду Ярослав Стецько. Німці вимагали, щоб Стецько скасував проголошення. Коли той відмовився, то був арештований, ув’язнений, спочатку відісланий до Берліну, потім до концентраційного табору Саксенгаузен, де він провів більшу частину воєнних років, як і його керівник та колега Степан Бандера.

Після війни Ярослав Стецько очолював Антибільшовицький Блок Народів, міжнародну структуру, що складалася з керівників багатьох країн, які потрапили в полон до СРСР. З 1968 року, протягом майже двадцяти років, Стецько очолював Організацію Українських Націоналістів (бандерівців). Його головним досягненням, напевно, було те, що йому вдалося поставити боротьбу проти СРСР і комуністичного зла на міжнародний порядок денний.

Ярослав Стецько був об'єктом численної радянської пропаганди. Починаючи з кінця 1960-х років в книгах, таких, як „В надії на чужі багнети”, як „Рупори холодної війни” в 1970 роках, і газетах, таких, як „Вісті з України”, „Літературна Україна”, і в сатиричному журналі „Перець”, та в інших радянських публікаціях, Стецько був оголошений буржуазним українським націоналістом, воєнним злочинцем, рупором війни, західним імперіалістичним агентом, і навіть прихильником сіоністів.

У 1975 році „Літературна Україна” написала про очевидне неминуче закінчення холодної війни, натякаючи, що світ, нарешті, створив політичний клімат, спри-

ятливий для вирішення найскладніших міжнародних суперечок шляхом переговорів. Тим не менш, Ярослав Стецько продовжує своє вороже ставлення, висловило думку радянське видання. Радянський часопис вернув чверть сторіччя назад, коли під час конференції АБН у Франкфурті Стецько викладав свою „програму війни і миру” і нібито заявив: “Тепер вже запізно розважати про те, як оминати війну. Тепер треба готуватись до того, щоби її виграти.” Газета вирішила додати трохи власної творчості, „АБНівська керівна компанія не раз і не два писала повні жловчі і злоби мілітаристські гасла, на яких часто виднівся заклик до імперіалістичних можновладців з слізним скавулінням: „Скиньте атомові бомби на Кремль.””

У червні 1977 році радянський сатиричний журнал „Перець” публікує повну сторінку подвійної карикатури на Стецька з свастикою і тризубом з 1941 року на одній стороні та зіркою Давида і тризубом з 1977 року з іншої. Качка таврує Стецька, як військового злочинця і антисеміта, котрий підтримував політику Гітлера проти євреїв у 1941 році, але в 1977 році став сіоністом, з'являючись на мітингах сіоністів і оплакуючи переслідування євреїв в СРСР.

Проголошення Стецьком в 1941 році про відновлення Української державності було схвалено обома, Українською Католицькою та Українською Автокефальною Православною Церквами. Католицька церква була представлена на зборах тодішнім єпископом Йосипом Сліпим, який очолив Церкву після смерті митрополита Андрея Шептицького. Потім митрополит Сліпий був арештований і провів сімнадцять років у радянських таборах. Після свого звільнення, в результаті втручання Ватикану і президента США Джона Ф. Кеннеді, він прибув на Захід. Стецько подружився з кардиналом Йосипом Сліпим після його

прибуття на Захід, і протягом багатьох років служив

в якості найбільш впливового світського консультанта. Стецько завжди був близьким до католицької церкви, так як він був сином українського католицького священника, і сам глибоко релігійним.

Кардиналом Сліпим було введено поняття Патріархату Української Католицької Церкви. Стецько був одним з перших, що захопився цією ідеєю і почав звертатися до кардинала Сліпого як патріарха. У публікації „Товариства України”, пов'язаного з горезвісним КГБ, в 1973 році під назвою „Рупори холодної війни” Совети розкрили Стецька і його Організацію Українських Націоналістів за захоплення контролю навіть над релігійними публікаціями, щоб “підтримувати протиекзистенціалістичні позиції в усіх великих релігіях світу - Ватикану, Світової ради церков, буддизму і т.п.” Український Патріархат був “протиекзистенціалістичною позицією” для ворогів української католицької церкви.

Ярослав Стецько народився сто років тому, в 1912 році. Для багатьох в моєму поколінні він був джерелом натхнення, прикладом для наслідування, невтомним і принциповим воїном. Він був переслідуваний і нацистами, і советами. Він був сповнений рішучості домогтися вільної і незалежної України. На жаль, він помер за п'ять років до 1991 року, року проголошення незалежності, але після Чорнобильської катастрофи. Перед смертю він наполягав на тому, що Чорнобиль приведе до скорого розпаду СРСР. Правда, він ніколи не входив в “землю обітовану”, подібно до Мойсея, але він її бачив раніше за інших.

Аскольд С. ЛОЗИНСЬКИЙ
9 квітня 2012 року

ПРАЗНИК ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ЮРІЯ (ГЕОРГІЯ)

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

року, зібрали їх і кинули в одне озеро поблизу міста Севастії за часів царя Лічінія, і там вони у воді всі замерзли і віддали своє життя – все за віру Христову. Наша православна церка почитує їх пам'ять також кожного року 9-го березня.

До Святого Великомученика Юрія звертаються з проханням про душевне та тілесне здоров'я, про допомогу у боротьбі воїнів християн проти різних ворогів. Він і сьогодні є офіційним святом у Грузії, Болгарії, Сербії і т.д.

А в нашій країні, крім того, що

побудувалися і міста, що носять назву його, є також імена як дівчат, так і хлопців, похідні від ім'я мученика Юрія. Слід згадати, що Штефан Великий і Святий носив військовий прапор із зображенням Св. Юрія. Мабуть, так і пояснюється, що він поборов у битвах ворогів та побудував багато церков і монастирів. А монастир Воронеж носить храмове свято Великомученика Юрія. Містами і селами існують різні традиції на це свято. Наприклад, в нашому селі – Верхня Рівна – відбувається так звана міра. Для цього люди виганяють худобу, а головно вівці, і передають їх вівчарям, але під опіку

святого Юри. З цієї нагоди запрошений і священник для того, щоб поблагословити отари овець, які будуть залишатися на пасовищах аж до празника Св. Великомученика Дмитрія восени. А молоді хлопці і дівчата організовують на мості в центрі села зустріч.

Цей міст, будучи чудово украшений березами, тут під проводом народних музичних інструментів молодь грає, танцює, поливається пахучим порфіном, робить знайомства, багато стають приятелями, а пізніше навіть одружуються.

Цього року празник Великомученика Юрія святкували прекрасно в нашому селі.

Школа – по-інакшому

РАДІЙМО ВСІ ВЕСЕЛІЙ ВЕСНІ!

Довгождане тепле сонечко піднімалося вище, все вище, плавно котилося по небозводі, нагріваючи усе навкруги. Разом із сонячним теплом на лісових галявинах ніжні підсніжники і синьоокі бриндушки видзвонювали прекрасні мелодії, радіючи погідному дню.

Недалеко від них весело дзюркотів струмочок, виспівуючи чудову пісню і звеселяючи все довкруг своїм приспівом: Весна! Весна!

Пташки відчували пробудження природи і понесли вістку долинами, стежками аж до села: Цвірінь-цвірінь! Настала весна! Цвірінь-цвірінь! Радійте всі!

І насправді, весні раділи всі: і старші, і діти, які зібралися в такі ласкаві дні біля школи, щоб разом попрацювати на шкільній ділянці.

Другокласники та дошкільнята старшої групи (великої) працювали на одній ділянці. Вони уважно заскородили ґрунт грабелками, а опісля разом із своєю учителькою

провели бесіду про форму клумбочок. Рішили, щоб вони були і кругленькі, як сонечко, і трикутні і прямокутні.

Їхнім завданням було засадити і засіяти їх різними квітами, разом із дошкільнятами. І так, всі вони з ентузіазмом



почали на першій грядочці садити бульби карликових жоржин, саджанці півоній, на іншій – різнокольорових тюльпанів,

гладіолусів, посіяли насіння червоних маків. Дві – трикутничкової форми клумбочки – засівали червоними і білими айстрами, плавучими васильками, чорнобривцями.

А ще садили гвоздики, фіалки, ротики, а навкруг ділянки посадили туберкулі голубих і жовтих ірисів.

Полили грядочки, щоб чим скорше зійшли насінини. Я дивувалася, з яким захватом, з якою любов'ю працювали діти, немов хотіли подарувати квіточкам часточку своєї теплої душі і доброго маленького серця.

Я подумала: це тепло і любов обов'язково передадуться ніжним квіточкам і вони будуть дивувати всіх своїми запахом і красою.

Наприкінці діяльності всі заспівали кілька українських пісень, між якими і «Чорнобривців насіяла мати». Втоmlені, але задоволені і веселі, розійшлися по доміvках, згадуючи перший день, проведений за програмою «Школа – по-інакшому».

Марія ЧУБІКА

ГІРСЬКИЙ КРАЙ

Слова Юрія ПАВЛІША

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Allegretto

Voice 1
1. В нас у го - рах, Красні кві - ти. Їх врожай - но Бджілка ссе. В нас у го - рах,
2. В нашій річ - ці, У пі - нис - тій, Що окра - шу є лу - ги, Пла - вають Риб -

Voice 2
Їх врожай - но Бджілка ссе. В нас у го - рах,
Що о - кра - шу - є лу - ги, Пла - вають Риб -

Voice 3

1
Милі ді - ти. Й води чис - ті Над у - се. В нас, у го - оах, Славна ти - ша,
ки срібніс - ті, Пі - рі мре - ни І пструги. А ми, ді - ти, Пишноцві - ти,

2
Ми - лі ді - ти, Й води чис - ті Над у - се. В нас у го - рах, Славна ти - ша,
ки срібніс - ті - Пі - рі мре - ни І пструги. А ми, ді - ти, Пишноцві - ти,

3

1
Славна пра - ця В кожну мить. Ві - тер десь Сос - ну ко - ли - ше, Ко - ли річ - ка
Нам лиш ву - доч - ку Подай. Славне лі - то Скрізь розли - то Славиться гір -

2
Славна пра - ця В кожну мить Ві - тер десь Сос - ну ко - ли - ше, Ко - ли річ - ка
Нам лиш ву - доч - ку По - дай. Славне лі - то Скрізь розли - то Славиться гір -

3

1
дзюр - ко - тить. Славить - ся гірський наш край.
ський наш край.

2
дзюр - ко - тить. Ла, ла, ла ла, ла, ла, ла. Славить - ся гірський наш край.

3



ГІРСЬКИЙ КРАЙ

В нас, у горах,
Красні квіти,
Їх врожайно
Бджілка ссе.
В нас, у горах,
Милі діти
Й води чисті
Над усе.

В нас, у горах,
Славна тиша,
Славна праця
В кожну мить.
Вітер десь
Сосну колише,
Коли річка
Дзюркотить.

В нашій річці.
У пінистій,
Що окрашує
Луги,
Плавають
Рибки срібністі, –
Пірі, мрени
І пструги.

А ми, діти,
Пишноцвіти,
Нам лиш вудочку
Подай.
Славне літо
Скрізь розлито.
Славиться
Гірський наш край.

Відгук на статтю «Ціль життя» студентки Колопельник із Бая Маре

На жаль, не маю цього числа, але зміст цієї статті запам'ятав. В ній автор закликає до життя християнського: робити милостині, добрі діла і жертвуватися для церковних потреб.

В рамках біблійного вчення хочу дати кілька коротеньких пояснень щодо милостинь, необхідності добрих справ та жертви для церковних потреб.

Усяку добру справу ми повинні робити не для самопохвалання перед людьми, не для показу себе іншим, не заради нагороди людської, а заради любові до Бога і ближнього. Ісус Христос сказав: «Стережіться, не творіть милостині божої перед людьми для того, щоб вони бачили вас: інакше не буде вам нагороди від Отця Вашого Небесного. Отже, коли твориш милостиню, не сурми, не розголошуй перед собою, як роблять лицеміри на вулицях, щоб прославляли їх люди. Істинно кажу вам: вони вже мають нагороду свою.

У тебе ж, як твориш милостиню, нехай ліва рука твоя не знає, що робить правниця

твоя (тобто перед самим собою, – не хвалися добром, яке ти вчинив, забудь про нього), щоб милостиня твоя була потаємною, і Отець твій, який бачить таємне (тобто все, що на думці твоїй і ради чого ти все це робиш), воздасть тобі явно» (Якщо не тепер, то при останнім суді Своім).

Щоб люди всі знали, що для входження у Царство Небесне не досить лише добрих почуттів і бажань, а необхідні і добрі діла. Ісус Христос сказав: «Не кожен, хто говорить Мені: Господи! Господи! – увійде в Царство Небесне, а той, хто виконує волю (заповіді) Отця Мого Небесного», Бо мало бути тільки віруючим і побожним, потрібно ще чинити ті добрі справи, яких Господь вимагає від нас.

Із телебачень і різних журналів я дізнався, що одні політики, та різні бізнесмени подарували церквам великі суми грошей, але з умовою, щоб їх особа була намальована і стояла (враз) поряд із святими як ктитори церкви чи якогось монастиря.

Ніхто не жертвував потаємно, а з відеокамерами і десятками журналістів та в присутності християн.

Особисто бачив і таких, які пожертвували для церкви, але ті гроші пожертвованому попали в руки... нечесними дорогами.

По-моєму, така милостиня не приймлена Богом.

Знову повертаюся до заголовка статті студентки Анни Колопельник «Ціль життя». По-моєму, людина в своєму житті повинна працювати, забезпечувати все необхідне для своєї сім'ї і в тій же самій мірі робити милостині, робити добрі діла на користь церкви та християн. Якщо людина матеріально забезпечена і вихована в християнському дусі, тоді, певно, вона буде підтримувати фінансово церкву, робити милостині убогим, хворим, слабосилим.

Про ціль життя людини та цю справу я здавна думав, і кілька років тому написав такий вірш:

Життя – це прогулянка, так би сказати,
Перед довгим, незвіданим сном,
Спішіть в творчій праці себе відшукати
І їй вже віддайтеся цілком.

Відкласти на потім – про це ти забудь,
Лиши на землі і свій слід,
Не думай про те, що кінчається путь,
Хоч навіть ти став уже дід.

Як в юність гарячу, палку ти вступаєш,
Отроцтву приходить кінець,
Солодку-гірку разом чашу спиваєш,
Як з милою йдеш під вінець.

І що про той шум смерековий ти знаєш,
Як ліс у відлигу шумить?
Щось в нім таємниче і юність згадаєш, –
Від болю душа защемить.

Вже сонце ласкаве і все оживає, –
Розпуклі бруньки пригорни,
І соком береза тебе напуває, –
Метелика лет спогляни.

Любити життя – це любити природу,
Та квітам найпершим радій,
Як знайдеш у горах джерельною воду,
Спочинь, спраглу душу напій.

Коли на вершечку, вгорі на смереці,
Виводить свій спів соловій,
Вже й чути зозулю, то радість на серці
І спогад нездійснених мрій.

Як звіра побачиш, що воду він п'є, –
Уб'ють і його яничари, –
Радій, що побачив, що він іще є, –
Все нищать й нема нашим карі.

Любити життя – це коли ти долаєш
Вершини і в гори ідеш,
І бродиш лісами, від щастя палаєш,
Як з оленя роги знайдеш.

Вже зеленню вкрився зарінок,
Під лісом черешня цвіте,
Цвітуть анемони, фіалки, барвінок,
Дівча з них віночок плете.

Як любити життя

А травень квітує по всій Буковині,
Черешні і вишні цвітуть,
П'янким ароматом несе по долині,
Хрущі в їхніх віттях гудуть.

Як все це ти любиш й коли ти почуєш
І звірів, і птиць голоси,
То буде ще краще, як ти заночуєш
Серед оцієї краси.

Велике то щастя ногами десь йти,
Все бачити, й мовити, й чути, –
І запах смолистий вдихаєш ще ти,
І хвої колючість відчуєш.

І грім заgrimить, струсоне і широти,
Дощ землю зволожить, – не жди,
Закочуй рукави, ловись до роботи,
Ори, засівай і сади.

Та разом з коханою ранком вставайте,
Вдвох з милою в гори ідіть,
І там, в полонині ви сонце стрічайте,
Цілющих ще трав наберіть.

Коли ти вже трави достиглі покосиш,
Згреби і в копиці складай,
І сіно сухе ще на під все поносиш,
Це щастя ти праці спізнай.

Як з милою в сніні духм'янім лежали
І перше кохання згадав,
Бажання любові удбох розділяли,
Ти ніжні вуста цілував.

Любити життя – це і вечір і зорі,
Кохання – тонке, як лоза,
А милої очі – глибинь, як у морі,
І буря, і грім, і гроза.

Щось схочеш сказати, а то недоречно,
В рот краще води набери,
Потримай, подумай, бо це небезпечно, –
Лиш потім уже говори.

Життя. Як важко то хліба шукати
І йти до мети напролом,
На шляху своїм перепони долати,
Ще також боротись зі злом.

Коли домогтись, чи чогось і захочеш,
То так вже задуже міси,
Здалося б тобі, що вилазять і очі, –
Тяжкий ти свій хрест уперто неси.

На це ще потрібно і сили, і волі,
Але головне – це талант,
Хоч як би старавсь, не втечеш ти від долі,
Ніхто тобі в цьому не дасть свій гарант.

І все це залежить від тебе самого, –
Вперед! – не дивись на когось,
Без знань і без праці – ніколи такого,
Щоб геній домігся чогось.

Як в собі ти серця биття відчуваєш,
Тож полум'ям ясним гори,
Як любиш, працюєш, живеш і страждаєш,
Велике мистецтво твори.

І будь патріотом, борися за волю,
Про матір і батька згадай,
Люби батьківщину і знай її долю,
Як треба, й життя їй віддай.

Це вам я пишу, мої хлопці юначі,
Щоб знати прожити життя,
Можливо, й у вас воно буде собаче, –
Немає літам вороття.

Та ні, не збираюсь когось там повчати,
Бо кожний живе із тим рідним смаком,
Але що пройшов, на те можу сказати:
«Учись! – щоб не бути лайдаком».

Як був у всім чемний і вів себе гарно,
І слід на землі залишив,
Тоді народ скаже про тебе: «Не марно
Життя на землі він прожив».

Не гай ні хвилини, у всьому май міру.
Ще, ось, що скажу, – не забудь,
Увіруй в Ісуса Христа і в нашу віру, –
Бажаю щасливу путь!

Юрій ЧИГА

Юрій ПАВЛІШ

КВІТНЕВІ РОНДЕЛІ

Вже Благовіщення святе,
Вже Благовіщення святе, –
Землі величні іменини.
Діждалися ми й цієї днини.
Веління Божес росте.

На свідчення таке, зате,
І сонце грає, – сяйва плини.
Вже Благовіщення святе, –
Землі величні іменини.

Всяке дихання, мов цвіте
В благословенні без провини.
Діждалися ми й цієї днини.
Веління Божес росте.
Вже Благовіщення святе.

Свіжію свіжістю в мені,
Свіжію свіжістю в мені
З тобою в парі, білий світе.
Вже балетує всюди квітець
Ошатно на прозорі дні.

Вночі зірки, мов у вогні.
Вдень сонце божістю зігрите.
Свіжію свіжістю в мені
З тобою в парі, білий світе.

Думки – неначе на коні. –
Бери їх, спільний їх зеніте.
Вже балетує всюди квітець
Ошатно на прозорі дні.

Свіжію свіжістю в мені
Спокійно в ранішній росі.
Блищать ліщинині сережки.



І вітер крадькома, навлежки
Задивлений такий красі.

Октавою від сі до сі
У грі музичної мережки
Спокійно в ранішній росі
Блищать ліщинині сережки.

Дарує квітець голосів,
Дарує всякої одежки.
І вітер крадькома, навлежки
Задивлений такий красі.
Спокійно в ранішній росі.

У днях квітневої пори,
У днях квітневої пори
Село шанує кожну днину.
Говорить квітець селянину:
Сад обчищай, землю ори.

Світліють дні, гурчать звори,
А ранок свиту вже покинув.
У днях квітневої пори
Село шанує кожну днину.

Дітей обняла сяйвість гри,
А дні обняла сяйвість плину.
Говорить квітець селянину:
Сад обчищай, землю ори
У днях квітневої пори.



ПЕРЕДЧАСНО ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ НАШ АНДРІЙ РУСНАК

Довго я не могла помиритися з думкою, що ніколи вже не побачу Андрія між нашими українцями, мого односельчанина, щиро, свідомого і справедливого українця, який відійшов з життя на вічний спочинок.

Покійний А. Руснак народився 8-го грудня 1953 р. в селі Капашиль Караїс-северінського повіту і походить з української працюючої сім'ї. Дитинство і восьмирічну школу провів у рідному селі. Продовжив своє навчання професійною школою в повіті Караїс-Северін. Послідував лицей, потім інститут з механіки в м. Тімішоара. В 1984 р. Андрій одружився, а 1988 р. народилася його дочка Христина, котру він дуже любив і дбав про неї.

Після Революції завершив навчання, продовжив удосконалення, і так закінчив політехнічний факультет, а також мастерат. В останні роки працював інспектором, а потім начальником на Р.А.Т.Т. (управління Тімішоарського транспорту). Так само відкрив фірму для консультанства.

Щоб пізнати краще історію, культуру України та інших слов'янських країн, у післяреволюційний час пройшов курс для туристичного провідника (тіда), організував екскурсії, проводив туристичні групи по місту Тімішоарі, багато років був перекладачем. Був переконаний і вірив у те, що людині потрібно в житті якнайбільше знати, вчитися, чи бути студентом вже й старшим. Андрій любив працювати, покращувати все. Такі були його слова: «Людина, якщо хоче, то може зробити все!», стояв на користь сім'ї, людей, українства.

Рік тому Андрій захворів невиліковною хворобою, яку лікарі пробували вилікувати протягом одного року, та без результату. Він уперто сподівався на вилікування, бо мав надію і вірив у її чудо. І так, 31-го березня ц.р. Андрій покинув назавжди цей світ, пішов у дорогу неповернення.



Труна покійного стояла в українській церкві в Тімішоарі, там, куди він приходив щоразу на Божу літургію і якій допомагав разом із іншими українцями міста вирішити все для побудови церкви.

На похоронній службі отець-протоієрей Ілля Албічук, отець-парох Крістіян Попович і отець Василь Анішоряк з великим сумом відправили все і висловили велику людяність покійного, котрий ніколи не розлучався з українською громадою, любив свій корінь і материнську мову, не цурався неї, і всі його знали як серйозну і справедливую людину. Бажаючи, щоб українці були з'єднані в м. Тімішоара, і не тільки, багато зусиль доклав разом із іншими,

як пан Ст. Бучута і Ю. Глеба, для заснування організації в місті, турбувався про шукання приміщення для неї, а пізніше – про побудову української хати в м. Тімішоара. В нашому СУР був членом Ревізійної комісії. Багато років працював головою місцевої організації. Як свідомий українець, любитель української культури не міг стояти збоку, завжди був присутній в українських справах, був активним, бажав усім допомогти, полішити різні проблеми, мав добрі думки, хоча не всім вони подобалися.

Андрій – це велика втрата для нашої української громади, адже він любив правду, порядок в наших справах, і сумна вістка засмутила його родину, односельчан, усіх знайомих, колег, з котрими працював, і всіх друзів.

Голова СУР філії Тіміш висловив засмученій родині співчуття з сльозами в очах в своїм слові, згадав про їх співпрацю, а прикінці подав сім'ї покійного грамоту «ПОСТ-МОРТЕМ» за його плідну активність в усіх українських справах. Ю. Глеба бажав зробити йому інший сюрприз через 2 роки з нагоди сповнення 60 років, та несподіваний момент засмутив наші серця і всіх, котрі знали Андрія.

З великим жалем змогла написати статтю.

Хай буде тобі легкий відпочинок і земля пухом, Андрію, бо пам'ять про тебе буде довго жити у наших серцях, бо таких людей, як ти, все менше кругом серед нас...

Анна БЕРЕГІЙ

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ПРИЙШЛА ВЕСНА, ПРИЙШЛА КРАСНА!

Нарешті до нас прийшла весна!

Радує вона нас і теплим сонечком, і своєю зеленою ковдрою, яка покриває і вдягає ще холодну, ледь розмерзлу землю. Появляються ще несмілі підсніжники чи бриндушки з-під сухого листячка, вбирає дерева в білі пахучі квіти і показує нам весна свою найкращу картину, яка надає нам доброго, щасливого настрою, охоти виходити серед природи вдихнути чистого пахучого запаху, почути щебетання пташок, що вже починають збирати все потрібне для їхнього гніз-



То саме я ваша Весна-Красна!

дечка, щоб завести свою пташину сімейку.

Місяць квітень – це не лише місяць весни, а і місяць гарних свят – Вербної Неділі, Христового Воскресіння, яке гуртує все християнське людство до Храму Божого з повними кошиками пасочок та писанок, щоби всіма радіти Воскресінню Сина Божого.

То ж радіймо весні, бо навесні всі ми стаємо щасливішими і добрішими.

Дорогі наші діти, вітаємо вас ще раз з Весною Красною, що не забуває до нас приходити щороку!

(І.П.-К.)

Юрій ПАВЛІШ

КВІТЕНЬ

Квітує квітень
У власній пайці року.
Навічно, білий світе,
Він зов живого кроку.

Хоч кроки всі у році
По-свому мають долю,
В живому його кроці
Шанують їхню волю.

Вкриваймося травною
Уявно чи наявно.
Вона завжди живою
Оживлює все плавно.

І квітку в ній живу, –
Суху чи соковиту, –
Знаходим, хай і грою,
Врожаєм оксамиту,

Бо хай звучить відлунок,
Чи втіх, чи зла, чи злуди,
Найкращий подарунок –
Це квіти скрізь і всюди.

Наталя ГУРКІНА

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ

Серед знаків у пошані
Ця маленька, кругла пані.
В кінці речення живе,
Після неї нове йде.

В реченні дві половини,
Друга – розкриття причини.
Це все знак! Він поділив,
На частини розділив.

Речення ми дописали,
Та неначе обірвали,
Бо вкінці стоять трійнята –
Знаки схожі на зернята.

До крапки хвостик причепили
І речення так розділили.
Друзям, родичам, сім'ї...
Між ними ставимо її.

Зверху крапочка знайома,
А під нею знизу кома.
Де ставати, добре знають,
Правильно все розділяють.

Що? Коли? Навіщо? Як?
Розпитає у нас знак.
Адже любить усе знати,
Не боїться запитати!



Рівно речення в рядочок,
А вкінці стоїть кілочок.
Дуже емоційний знак!
Ніби вигук слова Так!».

Якщо когось процитували,
То в них ми прізвище вписали.
Наче буква «О» навпіл,
Знак цей складений з півкіл.

Назву книги написати
Чи когось процитувати
Допоможе нам цей знак,
Не за щось, а просто так!

Хоч і вигляд риски має,
Він слова не віднімає.
Ділить речення надвоє,
А буває і натроє.

Відповіді: крапка, дві крапки, три крапки, кома, крапка з комою, знак питання, знак оклику, дужки, лапки, тире.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ЗОЛОТОВЕРХОМУ КИЄВУ - 1530

Цього року, а точніше в останню неділю травня, столиця України відзначає свій День народження, своє 1530-річчя заснування.

За легендою, яку записав Нестор Літописець в «Повісті минулих літ», Київ був заснований трьома братами – Києм, Щеком, Хоривом і їх сестрою Лебіддю та названий на честь старшого брата – Києвом.

У IX і першій половині X ст. Київ вважали найбільшим культурним і торговим центром Східної Європи, який конкурував із столицею Візантійської імперії Константинополем.

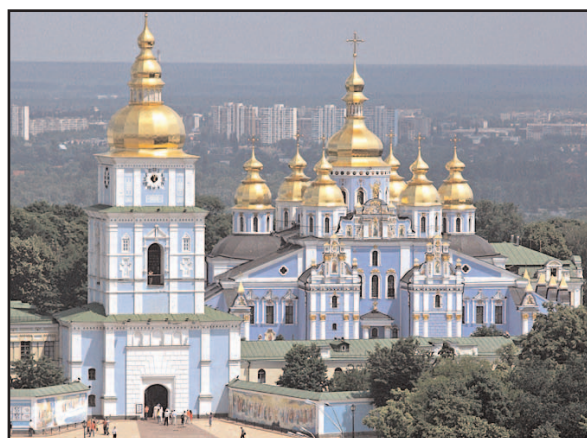
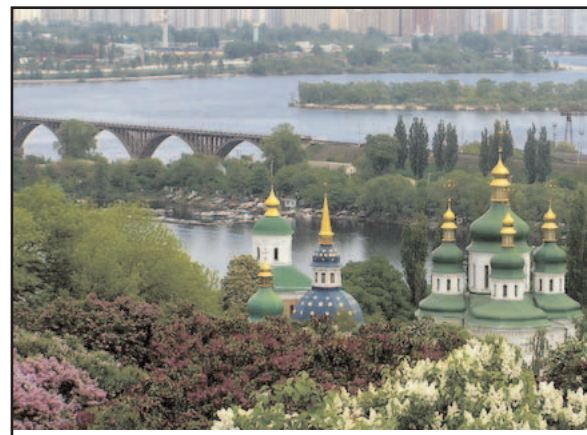
У 998 р. було прийнято християнство, що повело до зміцнення держави Русі через політичні і культурні зв'язки з іншими християнськими державами Європи. У XI ст. за часів Ярослава Мудрого було побудовано Софійський Собор і перша на Русі бібліотека.

Через внутрішні уособиці і зовнішні напади на древню і багату

державу Київську Русь почала занепадати. І так одна з могутніх древніх держав стала протягом історії під ярмом Московщини. Яке протримало аж до 1991 р., коли, нарешті, 24 серпня проголосила свою Незалежність. Але скільки лиха, злочину було вчинено нам могутньою древньою державою. Скільки крові пролито її відважних і славних синів за незалежність, скільки пограбовано і вивезено багатств з її славної землі. Але через усю трагічну її історію, ніхто не зміг зламати духу українства, який горів святою любов'ю до своєї історії, своєї землі і мови.

З цієї нагоди, з гордістю і хвилюванням у душі, і ми, українці Румунії, можемо бути гордимися, що ми діти Прадацьківщини-України, тож бажаймо стародавньому Києву світової слави і визнання та Многих і щасливих літ на своїй землі!

На МНОГАЯ ЛІТ, КИЄВЕ НАШ твоїм 1530-річчям!



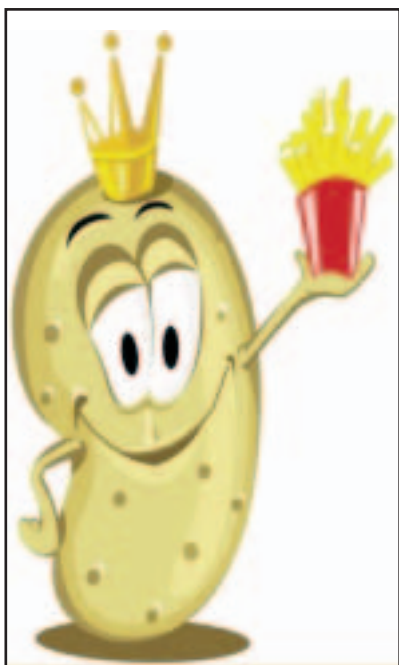
Чи знаєш ти, що..?

Картоплю називають другим хлібом? Хоч картоплю вирощують близько 5 тисяч років тому у Перу та Чилі, до Європи попала вона лише 1586 р. І пройшло багато часу до того, як здогадались, що потрібно їсти бульби картоплі, а не її верхню частину.

В деяких країнах Європи, наприклад, у Франції, картопляні квіти носили у волоссі, робили з них букети.

У Росії, за часів Петра I, ходило таке повір'я, що картопля родиться з головою та очима, як людина, і тому її не слід їсти, адже це означало їсти людські душі.

В Україні її вперше посадили в 1805 р. в Харківській губернії.



- ◆ Найдавніша іграшка існує і дотепер. Це – дзига.
- ◆ Андора – єдина в світі країна з безкоштовними поштовими пересилками.
- ◆ У місті Тегазі (Сахара) зустрічаються удома із стінами з кам'яної солі. Це одне з найсухіших місць на Землі.
- ◆ Науру – єдина держава в світі, що не має офіційної столиці.
- ◆ Центр Європи розташовується на території України в Закарпатській області між містами Тячів і Рахів, поблизу селища Ділове, а центр Азії – в місті Кизил Тувинської республіки.



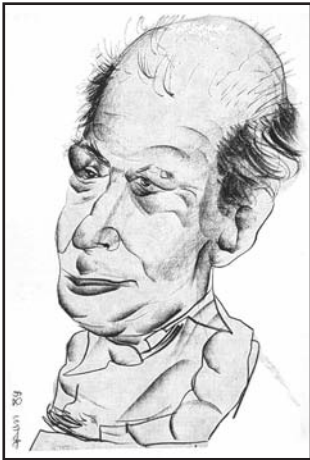
СЕМЕНКО Юрій

Чорнороб газетярства

◆ СЕМЕНКО Юрій (*1920), журналіст і політичний діяч, родом із Кривого Рогу. З 1944 на еміграції. 1950-54 – співредактор газети «Українські вісті» (Новий Ульм) та видаваного при них місячника «Освобожденіє», 1957—66 — редактор «Українського селянина», лідер Селянської партії. «Енциклопедія Українознавства», стор. 2749.

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

А л ь м а н а х и , журнали, часописи – продукти журналістики. Корінь цього слова (з латинського – *jour*) означає справу, діло, службу. Мабуть звідси ж походить вживане в західноукраїнському діалекті і дозволене, навіть рекомендоване в підсоветській Україні, бо подібне до російського, слово дежур, -ний, -ити – чергування, вартування. Усі важливі події дня на пароплавах записують у корабельний журнал. Реєстрації подій та оцінки їх служать названі вгорі друкарські видання. Може виразніше про цю функцію говорить термін часопис – опис часу, створений за зразком німецького *Zeitschrift*, що в свою чаргу є перекладом



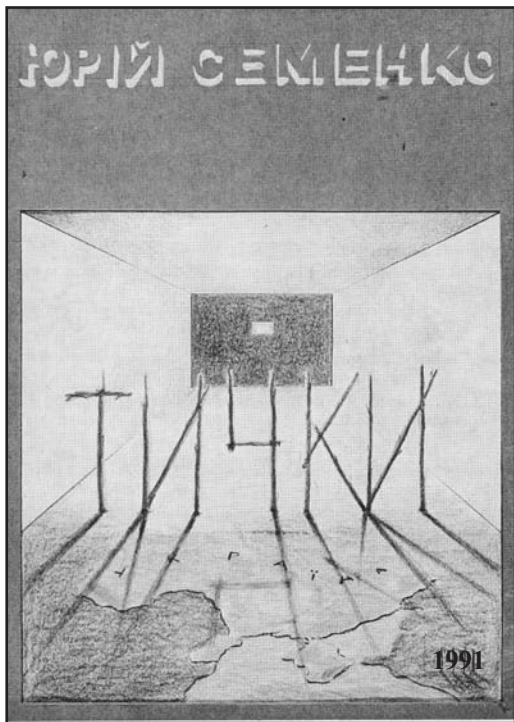
ронніми. Навіть літописці давнини, записуючи минуле в своїх чернечих келіях, відбивали в хроніках свою наставу до нього. Та все ж у наш вік, коли постійно говориться про свободу, людяність, усебічну освіту, прикре враження залишають спроби засобами друку, одного з великих винаходів людини, одурманювати подібних до себе з метою підпорядкування їх собі та панування над ними, повернення Номо-

sariens (обдаровану розумом людину) до первісного стану кам'яної доби.

В Українській ССР, де пропагандивні органи комуністичної партії хваляться небувалим розвитком науки і культури, на службі яких стоїть широка мережа преси – газетних і журнальних видавництв, ще не створено підручника з історії української журналістики. І це зрозуміло. Українські учені і працівники преси перебувають під диктатурою пролетаріату в гіршому становищі, ніж їхні колеги минулого сторіччя, які мали змогу друкуватися поза межами Російської імперії – в західних областях України під Австрією, де можна було обійти заборону російських шовіністів. Тепер наша Батьківщина перебуває соборно у в'язниці народів. Її управління – КПСС, що є виразником московського, використовуючи свої необмежені можливості влади, всебічно і повсюдно, послідовно діє в стилі своїх попередників із часів царату. Царський указ 1887 року про заборону української мови, якої «не було, нема і бути не може», видозмінено, відповідно до нових умов, здійснюється комуністами для збільшення величчя Росії. Саме тому в ССР немає місця творам мовами неросійських народів. В цьому лежить причина відсутності поважних праць в УССР з україністики взагалі та історії української журналістики зокрема.

(Далі буде)

(Підготував І. КОВАЧ)



італійського чи французького *Gazette*. В советських словниках часопис кваліфікується як застаріле слово. Отже nereкомендоване для вжитку в сучасній мові. Замість нього вживається «російське» газета.

Певна річ, видавці поточних інформацій не можуть бути цілком безсто-

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВАС!

1. Стелуцу ДЕРЕШТЯНУ (2 квітня 1953 р.) – референта відділу з питань кадрів при Союзі українців Румунії.

2. Івана АРДЕЛЯНА (8 квітня 1938 р.) – священника мараморського с. Бистрий, вірного служителя української православної церкви в Румунії, відданого українця, який не щадить своїх сил для праці з дітьми як у церковній, так і на художній ниві.

3. Вікентія НИКОЛАЙЧУКА (9 квітня 1940 р.) – голову Галацької філії СУР.

4. Богдана КЛЕМПУША – (9 квітня 1979 р.) – члена СУР, уродженця українського мараморського села Вишавська Долина, випускника Бухарестського університету, редактора радіо «Інтернаціонал» російською мовою, дописувача до періодики СУР.

5. Маріану Михайляну (14 квітня 1956 р.) – випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та факультету іноземних мов Бухарестського університету, секретаря Румунсько-української торговельної палати, скарбника Бухарестської філії СУР.

6. Юрія ПАРАЩИНЦЯ (19 квітня 1942 р.) – уродженця українського мараморського села Ремети, випускника Сігетського українського ліцею та Клузької консерваторії, викладача музики, диригента, композитора, автора пісеньників для дошкільнят та учнів I-VIII-х класів.

Вітаємо шановного п. Паращинця з його 70-річчям!

7. Михайла МАЧОКУ (24 квітня 1932 р.) – першого заступника голови СУР, голову Сатумарської філії СУР, уродженця українського мараморського села Ремети, людину, яка добилася, щоб у м. Сату Маре був поставлений пам'ятник Т.Г. Шевченку.

Поздоровляємо шановного п. Мачоку з його 80-річчям!

**ХАЙ ВЕСНА НАЗАВЖДИ БУДЕ З ВАМИ,
ДОРОГІ СУРІВЦІ!
НА МНОГІ І БЛАГІ ЛІТА!**

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії



Колектив редакції «Вільне слово» передає співчуття п. Маріусові Семенюку, голові Сігетської організації СУР, та всій сім'ї – дружині Васи́ліні, дочці Анні з синами та онуками, сину Юрі з дружиною Марікою та з дітьми і онуками, сестрам Анні та Ярині з родинами, – з приводу втрати дорогого дідуся, мужа, батька, брата Миколи Семенюка.

Хай з Богом спочиває!

Хай Ронянська земля буде йому пухом!

«ВС»